

Det Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om »Meddelelse fra Kommissionen — Handlingsplan mod racisme«

(98/C 407/29)

Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber besluttede den 1. april 1998 under henvisning til EF-traktatens artikel 198 at anmode om Det Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om det ovennævnte emne.

Det forberedende arbejde henvises til ØSU's Sektion for Social-, Familie-, Uddannelses- og Kulturspørgsmål, som udpegede Christoforos Koryfidis til ordfører. Sektionen vedtog sin udtalelse den 16. juli 1998.

Det Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog på sin 357. plenarforsamling af 9. og 10. september 1998, mødet den 10. september 1998, følgende udtalelse med 77 stemmer for, ingen imod og 2 hverken for eller imod.

1. Forord

1.1. ØSU må med sorg konstatere, at de racistiske fænomener i Den Europæiske Union trods de erklæringer og diverse aktioner i forbindelse hermed, der for nylig er iværksat, stadig indtager en fremtrædende plads. Desuden er disse fænomener som konkrete individuelle eller kollektive adfærdsformer tilsyneladende mere ideologiserede og har samtidig som regel politiske forbindelser.

1.2. ØSU mener, at ovennævnte kendsgerning er specielt farlig for EU's og hele Europas fremtidsudsigter. Disse farer, der vedrører både EU's sociale og økonomiske perspektiver og i sidste instans perspektiverne for selve dens overlevelse som entitet, skal være den drivende kraft bag en politik af en ganske anden dimension, form og kvalitet med henblik på, at de europæiske borgere, de regionale myndigheder, medlemsstaterne og Den Europæiske Unions organer kan imødegå og løse problemet.

1.3. ØSU mener, at en sådan politisk holdning og handling er nødvendig, fordi racistiske anskuelse og adfærdsformer er i absolut modstrid med den europæiske civilisation, hvor mennesket står i centrum. Racistiske anskuelse strider desuden imod tanker om europæisk integration, europæernes store efterkrigstidsprojekt, der har til formål at fjerne interne konflikter og i stedet skabe et demokratisk, multietnisk og flerkulturelt Europa baseret på samarbejde og fremskridt.

1.4. Under henvisning hertil og på grund af sin uro og bekymring opfordrer ØSU enhver demokratisk europæisk borger, enhver kollektiv social instans og lovlige myndigheder af enhver art til at medvirke i bekæmpelsen af racismen. Det opfordrer desuden EU's organer og især Kommissionen og Observatoriet til at påtage sig det store arbejde med den centrale planlægning og samordningen af hele denne indsats.

2. Indledning

2.1. I december 1995 fremlagde Kommissionen en meddelelse om racisme, fremmedhad og antisemitisme

samt forslaget til Rådets afgørelse om at erklære 1997 for »Det Europæiske År mod Racisme«⁽¹⁾.

2.1.1. Det vigtigste formål med ovennævnte meddelelse var ifølge Kommissionen at lancere og eskalere dens deltagelse i bekæmpelsen af disse sociale fænomener og problemer, som allerede var blevet fremtrædende fra midten af 1980'erne. I meddelelsen omhandles også de konkrete aktioner i forbindelse hermed, som Kommissionen agtede at indlede i de følgende år, ligesom også et udkast til Rådets afgørelse om at gøre 1997 til året for bekæmpelse af racisme.

2.1.2. Rammerne for Kommissionens indsats mod racismen er fastlagt ud fra nedennævnte vejledende principper:

- bekæmpelsen af racismen kræver samarbejde mellem alle berørte parter,
- forebyggelse skal være hovedformålet for en hvilken som helst strategi imod racisme,
- prioriteterne skal opstilles i samarbejdsgrundlaget og
- afhængigt af forløbet af sin indsats på området skal Kommissionen omhyggeligt overholde bistandsprincippet.

2.1.3. Som midlertidige, mellemfristede mål for bekæmpelse af ovennævnte fænomener afstikker man i Kommissionens meddelelse bl.a. følgende:

- Forebyggelse af racistisk og voldelig adfærd samt overvågning og bekæmpelse af racistisk kriminalitet.
- Etablering af forudsætningerne for fremme af den sociale integration af racismens potentielle ofre.
- Fremme af lige muligheder og mindre forskelsbehandling.
- Videreudvikling af det internationale samarbejde.

⁽¹⁾ KOM(95) 653 endelig udg. af 13.12.1995.

— Løsning af problemet vedrørende lovgivningen på europæisk plan.

2.1.4. Som foreliggende muligheder for at øge bidraget til bekæmpelse af racisme nævner Kommissionen:

- Den Europæiske Socialfond.
- De eksisterende organer på områderne uddannelse, skoling og ungdom.
- Diverse handlingsplaner på partnerskabsplan, hvor ngo'er og indvandrersammenslutninger deltager.
- Et europæisk observatorium, der skal give Fællesskabet og dets medlemsstater relevante objektive, pålidelige og sammenlignende oplysninger.
- Forslaget til Rådets afgørelse om at gøre 1997 til et Europæisk År mod Racismen.

2.2. I sin udtalelse ⁽¹⁾ vedrørende ovennævnte meddelelse fra Kommissionen kunne ØSU, der betragter bekæmpelse af disse fænomener som en forudsætning for virkeliggørelsen af traktatens mål, bl.a. understrege følgende:

2.2.1. Det udtalte sin støtte til Kommissionens meddelelse og til dens forslag til Rådet om at gøre 1997 til et Europæisk År mod Racisme.

2.2.2. I samklang med meddelelsen forelagde det bl.a. for Kommissionen sin egen historiske og videnskabelige opfattelse af årsagerne til fænomenet, størrelsen af dets rækkevidde og udbredelse, ligesom også de vilkår, der fremmer eller hæmmer dets udvikling; det påviste desuden nødvendigheden af, at Kommissionen definerer begreberne »racisme«, »fremmedhad« og »antisemitisme« på grundlag af internationale organisationers og institutioners tekstmodeller og terminologi, som f.eks. FN, ILO og Europarådet; og slog ikke mindst til lyd for anvendelsen af de af ØSU foreslåede konkrete kriterier for begreberne »etnisk mindretal«, »indvandrere« og »fremmedarbejder«.

2.2.3. For så vidt angår midlerne til bekæmpelse af racisme fremhæver ØSU i ovennævnte udtalelse især den rolle, som uddannelse og massemedier spiller.

2.3. Den foreliggende meddelelse fra Kommissionen, som har titlen »Handlingsplan mod racisme« er en videreførelse af meddelelsen vedrørende racismen fra 1995. Den præsenterer en handlingsplan for, hvordan man kan tage racismens altid nærværende udfordring op i Den Europæiske Union med udgangspunkt i resultaterne fra Det Europæiske År mod Racisme og inden for rammerne af de nye traktater, der indeholder

bestemmelser om ikke-forskelsbehandling (Amsterdam-traktaten) og oprettelse af et europæisk observatorium for racisme og fremmedhad.

2.3.1. På baggrund heraf og i overensstemmelse med meddelelsen vil handlingsplanen bringe alle berørte parter nærmere sammen og skabe vilkår for udvikling af partnerskaber mod racisme i Den Europæiske Union.

2.3.2. I handlingsplanen, der består af fire afsnit, og som skal gennemføres på mellemlang sigt, lægges der navnlig vægt på nødvendigheden af at samarbejde på alle niveauer, at vise værdien af det mangfoldige og det mangeartede samt at udvikle nye modeller, der skal fremmes og anvendes i hele EU. De fire afsnit er:

- at bane vej for lovgivningsmæssige initiativer,
- bekæmpelse af racisme på tværs af EF-politikkerne,
- at udvikle og udveksle nye modeller, og
- styrkelse af informations- og kommunikations-samarbejdet.

3. Generelle bemærkninger

3.1. Fra januar 1986, hvor Europa-Parlamentet godkendte den første rapport fra undersøgelsesudvalget vedrørende stigningen i racisme og fascisme i Europa (Evrijenis-rapporten), og indtil den foreliggende meddelelse fra Kommissionen har bekæmpelsen af racismen i EU været betydelig og har gennemløbet mange faser. De vigtigste punkter i dette forløb har været følgende:

- Den fælles erklæring mod racisme og fremmedhad, som Europa-Parlamentet, Rådet og Kommissionen afgav i 1986.
- Fællesskabspagten om Arbejdstagernes Grundlæggende Arbejdsmarkedsmæssige og Sociale Rettigheder (1989), der blev godkendt af 11 daværende stats- og regeringschefer.
- De relevante resolutioner herom fra Europa-Parlamentet, Rådet, Det Økonomiske og Sociale Udvalg og Regionsudvalget i perioden 1990-1995, ligesom også resolutionerne fra arbejdsmarkedets parters organisationer (f.eks. Firenze 1995).
- Oprettelse af Den Rådgivende Kommission om Racisme og Fremmedhad (Det Europæiske Råd på Korfu den 24. og 25. juni 1994).
- Den pågældende meddelelse fra Kommissionen fra 1995, dens forslag om at gøre 1997 til Det Europæiske År mod Racisme samt de aktiviteter i forbindelse hermed, som blev gennemført i løbet af dette år.

⁽¹⁾ EFT C 204 af 15.7.1996.

- Forslaget om oprettelse af et europæisk observatorium for racisme og fremmedhad ⁽¹⁾.
- Amsterdam-traktaten og den generelle bestemmelse heri mod forskelsbehandling.
- Den foreliggende handlingsplan mod racisme.

3.2. Trods alt dette mener ØSU ikke, at de hidtidige resultater af bekæmpelsen af racisme i EU har været tilfredsstillende, eller at de har svaret til forventningerne.

3.3. På baggrund heraf noterer ØSU sig med tilfredshed den foreliggende meddelelse fra Kommissionen og dens holdninger med henblik på udarbejdelse af en ny handlingsplan til at retablere og støtte de kræfter, der bekæmper racisme.

3.4. Det kan også tilslutte sig handlingsplanens aktivitetsområder, arbejdsmetoden og foranstaltningerne til lovgivningsinitiativer samt det forhold, at racismebekæmpelse integreres i alle politikker.

3.4.1. For så vidt angår racismebekæmpelsens sammenkædning med Fællesskabets vigtigste politikker går ØSU især ind for beskæftigelses-, uddannelses- og erhvervsuddannelsespolitikker samt foranstaltninger vedrørende informations- og massekommunikations-samfundet. Med henblik herpå fremhæver ØSU på ny sine forslag til Kommissionen vedrørende beskæftigelse, (erhvervs-)uddannelse og informations-samfundet ⁽²⁾.

3.4.2. ØSU mener også, at hvis forsøgene på politisk at integrere de potentielle ofre for racisme lykkes, vil de i højere grad blive inddraget i beslutningsprocessen og få større politisk opbakning. ØSU beder derfor Kommissionen om at støtte lokale og regionale tiltag på området.

3.5. ØSU anser den rolle, der tillægges det europæiske observatorium for racisme og fremmedhad, for at være et spørgsmål af ganske særlig betydning i bekæmpelsen af racisme ⁽³⁾. Derfor ønsker det også, at man hurtigere skaber forudsætningerne for, at dette organ kan fungere effektivt.

3.5.1. Observatoriet kan dog kun fungere effektivt, hvis det har forbindelse til lignende centre eller andre organer, der kan sidestilles hermed, i medlemsstaterne.

3.6. For ØSU er det også et spørgsmål af stor betydning, at man har sikrest mulig viden om omfanget af accept eller modstand i det europæiske samfund over for forskelsbehandlingen, ligesom også om de årsager, der ligger bag eventuelle resultater. Med henblik herpå insisterer ØSU på så omfattende og hyppige undersøgelser af denne art som muligt.

3.7. ØSU mener, at der skal være en enhedsstrategi til bekæmpelse dels af de sociale årsager og processer, der skaber racistisk adfærd, dels af selve tilkendegivelserne af racistisk adfærd. I hvert fald anser ØSU det for at være det europæiske demokratiske statssamfunds første pligt at opfatte, eller fortsat at opfatte racistiske, fremmedfjendske og antisemitiske fænomener, og mere generelt enhver diskriminerende politik i Fællesskabet, som socialt uacceptable. Derfor går ØSU helhjertet ind for en effektiv europæisk lovgivning mod forskelsbehandling.

3.8. Med åbne grænser og internationaliseringen er det efter ØSU's mening umuligt effektivt at bekæmpe forskelsbehandlingens »logik« og praksis gennem en ensidig og afgrænset indsats. Derfor lægger ØSU særlig vægt på, at Kommissionen samarbejder med de kompetente internationale organisationer og med visse stater, som har særlig erfaring på området.

3.9. Endelig mener ØSU, at en politik som politikken til bekæmpelse af forskelsbehandling, også vedrører produktivitet, konkurrenceevne og udvikling, og at den på mellemlang og længere sigt har en afgørende indflydelse på disse. Derfor anmoder ØSU Fællesskabets kompetente organer om at sikre de nødvendige bevillinger til en væsentlig udbygning af EU's politik til bekæmpelse af forskelsbehandling.

4. Særlige bemærkninger

4.1. ØSU tilslutter sig den arbejdsmetode, som Kommissionen foreslår, med henblik på at fremme handlingsplanen mod racisme. Det tilslutter sig også, at man drager nytte af de partnerskabsforbindelser og net, som blev udviklet i 1997. ØSU anser det dog for at være en væsentlig forsømmelse fra Kommissionens side, at skolerne og uddannelsessektoren ikke inddrages i samarbejdet om udvikling af den antiracistiske europæiske politik.

⁽¹⁾ KOM(96) 615 endelig udg.

⁽²⁾ Se ØSU's udtalelse herom (EFT C 204 af 15.7.1996).

⁽³⁾ Se ØSU's udtalelse herom (EFT C 158 af 26.5.1997).

4.1.1. Skolerne og uddannelsessektoren er for ØSU det område og plan, hvor en integreret europæisk antiracistisk politik kan krones med held og få afgørende resultater. Det opfordrer derfor Kommissionen til i samarbejdet med medlemsstaterne og som led i de nye tanker om en europæisk dimension i uddannelsen, der er ved at tage form, at lade den antiracistiske uddannelsespolitik indgå heri.

4.1.2. For at omsætte ovenstående i praksis må Kommissionen bl.a. påtage sig initiativer vedrørende udvikling af konkrete aktioner i skolerne og de øvrige uddannelsesinstitutioner samt præmiering af de bedste af disse.

4.2. ØSU støtter bestemmelsen mod forskelsbehandling (artikel 13) i Amsterdam-traktaten, idet det anser den for at være et stort skridt hen imod udvikling af en europæisk antiracistisk politik. ØSU ønsker at spille en afgørende rolle i den dialog, som Kommissionen snart vil indlede om dette emne, og herunder mere konkret, hvordan og på hvilke områder bestemmelsen mod forskelsbehandling skal gennemføres.

4.3. ØSU tilslutter sig Kommissionens forslag om, at bekæmpelsen af racismen skal integreres i de vigtigste fællesskabspolitikker. Beskæftigelse og uddannelse, informationsamfundet og massekommunikationsmidlerne, kultur og sport, ligesom også retsvæsen og indre anliggender, forskningsaktiviteter, forbindelser til tredjelande osv. er alle områder, hvor der opstår racistiske adfærdsformer, og hvor der derfor kan og skal udvikles antiracistiske politikker.

4.3.1. ØSU lægger særlig vægt på behovet for viden om, hvilke årsager der kan ligge bag fremkomst og udvikling af racistiske, fremmedfjendske og antisemitiske fænomener, og det mener derfor, at det er nødvendigt at undersøge disse fænomener indgående. Det er derfor nødvendigt at udvide og styrke Observatoriets rolle.

4.3.2. ØSU anser bekæmpelse af racisme for at være ikke kun medlemsstaternes og EU-organernes ansvar, men også et ansvar, der påhviler regeringerne i tredjelande, og det er derfor særlig opmærksom på Fællesskabets forbindelser udadtil og den måde, hvorpå disse varetages. ØSU finder det korrekt, at den europæiske lovgivning går strengt i rette med holdninger og adfærd hos regeringer for stater med latent racistiske tendenser eller med manglende respekt for menneskerettighederne og de demokratiske principper. Det opfordrer derfor Kommissionen og de øvrige EU-organer til at fortsætte med

loyalt at gennemføre de fastsatte bestemmelser uden tøven, udsættelser eller undtagelser.

4.3.3. ØSU gentager sit forslag om, at der skal »udvikles en europæisk politiuddannelsesstrategi med henblik på at undgå konflikter samt forebygge og opklare racistiske forbrydelser. ØSU mener i den forbindelse, at det ville være hensigtsmæssigt at oprette en speciel politienhed⁽¹⁾«.

4.3.4. Efter ØSU's opfattelse forskelsbehandles der især på arbejdsmarkedet. Derfor opfordrer ØSU Kommissionen til i særlig grad at rette opmærksomheden mod dette problem under udviklingen af handlingsprogrammet dels ved at følge fænomenet gennem observatoriet dels gennem lovgivningen at befæste enhver EU-borgers og lovlig arbejdstagers ret til arbejde i EU.

4.4. Efter ØSU's opfattelse vil bekæmpelsen af racismen blive bedømt efter, i hvor høj grad de racistiske opfattelser og adfærdsformer forbliver socialt uacceptable og forkastelige. For at opnå noget sådant er det ikke tilstrækkeligt kun at gribe ind på uddannelses- og ungdomsområdet. Der kræves en fortsat og systematisk indsats for at oplyse de europæiske borgere om, hvad racisme er, og hvad den fører til. Derfor mener ØSU også, at en integreret, intelligent og af borgerne accepteret relevant informations- og kommunikationspolitik er lige så vigtig som en indsats på uddannelses- og ungdomsområdet.

4.4.1. Bl.a. vil en kommunikationspolitik, der positivt fremhæver budskaber, der vedrører mangfoldigheden, eller som på en enkel og intelligent måde fremhæver antiracistiske budskaber, være en politik, som sikkert giver positive resultater. Efter ØSU's opfattelse vil det imidlertid også være gavnligt at føre en politik med offentlig fordømmelse af konkrete, alvorlige og objektive konstaterede racistiske episoder eller det modsatte, dvs. offentliggørelse af gode eksempler og gode adfærdsmønstre. Noget sådant kan f.eks. opnås ved, at man i Kommissionens relevante rapporter også redegør for disse episoder og for de foranstaltninger, der blev truffet i denne forbindelse.

4.5. En væsentlig hindring for udviklingen af en samlet, integreret europæisk politik til bekæmpelse af racisme ligger ifølge ØSU også i selve udfordringen af denne politik samt i den manglende bredde hvad angår EU-tjenestegrene, som deltager i planlægningen og gennemførelsen.

ØSU finder således, at planlægningen af EU's politik til bekæmpelse af racisme mister både dynamik og accept ved kun at foregå i et enkelt af Kommissionens direktora-

⁽¹⁾ Se ØSU's udtalelse herom (EFT C 204 af 15.7.1996).

ter. Det opfordrer derfor Kommissionen til at tage sin holdning op til fornyet overvejelse og lade alle relevante

tjenestegrene samarbejde om planlægningen og gennemførelsen af det endelige handlingsprogram mod racisme.

Bruxelles, den 10. september 1998.

Tom JENKINS

Formand for

Det Økonomiske og Sociale Udvalg

Det Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om »Kommissionens meddelelse om det sociale handlingsprogram 1998-2000«

(98/C 407/30)

Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber besluttede den 5. maj 1998 under henvisning til EF-traktatens artikel 198 at anmode om Det Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om det ovennævnte emne.

Det forberedende arbejde henvistes til ØSU's Sektion for Social-, Familie-, Uddannelses- og Kulturspørgsmål, som udpegede Carlo Meriano til ordfører og Ursula Engelen-Kefer til medordfører. Sektionen vedtog sin udtalelse den 16. juli 1998.

Det Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog på sin 357. plenarforsamling af 9. og 10. september 1998, mødet den 9. september 1998, med 102 stemmer for, 4 stemmer imod og 7 hverken for eller imod, følgende udtalelse.

I. Hovedlinjerne i meddelelsen

1. Kommissionens meddelelse om det sociale handlingsprogram 1998-2000 ligger i forlængelse af det foregående handlingsprogram (1995-1997), der igen var baseret på grøn- og hvidbøgerne om socialpolitik (1993 og 1994).

1.1. Med udgangspunkt i en kortfattet oversigt over de hidtidige initiativer (der er anført i dokumentets bilag 1) og en analyse af de sociale udfordringer som følge af de igangværende forandringer (høj arbejdsløshed, forandringernes hastige rytme, fattigdom og social udstødelse, men også den forestående ØMU, den demografiske udvikling og EU's forventede udvidelse) definerer Kommissionen de nye mål for den europæiske socialpolitik under hensyntagen til de nye institutionelle elementer, som indføres med Amsterdam-traktaten, hvori protokollen om social- og arbejdsmarkedspolitikken også er blevet optaget.

På denne baggrund skal indsatsen på det sociale område rettes mod tre hovedområder:

- Beskæftigelse, kvalifikationer og mobilitet
- Forandringer på arbejdsmarkedet
- Et samfund baseret på integration.

1.2. Som praktisk løftestang understreges først og fremmest betydningen af den politiske og sociale dialog samt dialogen med borgerne. Kommissionen gør her krav på en særlig rolle i overvågningen af de målsætninger, der er fastlagt i fællesskab, især vedrørende EU's strategi for beskæftigelsen. Kommissionen bebuder snarlige forslag til fornyelse af den sociale dialog. Beskæftigelsesstrategien vil tage strukturfondene i anvendelse, især Den Europæiske Socialfond, som ifølge reformforslaget vil lægge særlig vægt på støtte til modernisering af uddannelses-, erhvervsuddannelses- og beskæftigelses-systemerne. Med hensyn til lovgivning vil Kommissionen i øvrigt spille en aktivt opfølgende rolle gennem regelmæssige drøftelser med Europa-Parlamentet og Rådet på grundlag af de forslag, der er anført i meddelelsens bilag 2.

1.3. På det første af de tre indsatsområder vil Kommissionen gennem årlige evalueringer og evt. henstillinger til medlemsstaterne følge gennemførelsen af den beskæftigelsesstrategi, der blev fastlagt på topmøderne i Amsterdam og Luxembourg. Kommissionen vil bl.a. fremme udveksling af den bedste praksis og af nyskabelser, være særlig opmærksom på problemet med sort arbejde og forbeholde sig ret til at anvende de incitament, der er fastlagt i Amsterdam-traktaten, når ratifikationen har fundet sted. Kommissionen vil mere specifikt arbejde